

Advies nr. 202102 van het Wetenschappelijk Comité van de SIOD

Onderwerp: het MANCP van de FOD WASO

Het wetenschappelijk comité van de SIOD werd om een advies gevraagd i.v.m. het MANCP van de FOD WASO, van toepassing op de AD Toezicht op het Welzijn op het Werk en de AD Toezicht op de Sociale Wetten. Het wetenschappelijk comité heeft hierover vergaderd op 4 november, 24 november en 8 december. Daarenboven werd om bijkomende informatie gevraagd om meer inzicht te verkrijgen i.v.m. de werking van het proces.

Het wetenschappelijk comité is van oordeel dat gelet op de schaarste aan mankracht en ter beschikking staande middelen, het aanbevelingswaardig is om doelgericht controles uit te voeren en te willen focussen op bepaalde sectoren en fenomenen waarvan het op basis van analyses duidelijk is dat nadere aandacht vereist is omdat zich hier hoge risico's voordoen. Niet alles kan immers onderzocht worden. Bovendien zijn het soms enkele ondernemingen die verantwoordelijk zijn voor een hele reeks van overtredingen. Het kan dan ook nuttig zijn om gericht in te zetten op die veelplegers. Het gebruiken van wetenschappelijke methodes en modellen kan voor het detecteren van deze hoge risico's een ondersteunende rol spelen. Deze werkwijze kan tevens leiden tot een coherente aanpak tussen regio's. Het MANCP kan hiertoe een belangrijke bijdrage leveren.

De wetenschappelijke raad is van oordeel dat bij het bepalen van welke controles uitgevoerd dienen te worden, een aantal uitgangspunten centraal dienen te staan:

- Op basis van ILO Conventie nr. 81 en het Sociaal Strafwetboek oefent een sociaal inspecteur zijn taken uit in volle onafhankelijkheid. Er dient over gewaakt te worden dat een inspecteur in volle autonomie de mogelijkheid heeft om voldoende zelf te kunnen bepalen welke concrete ondernemingen gecontroleerd dienen te worden binnen de uitgekozen sectoren, maar tevens spontane controles kan uitvoeren vanuit eigen ervaring en inzichten;
- Inspecteurs en controleurs op het terrein moeten de mogelijkheid krijgen om vanuit hun dagdagelijkse praktijk en ervaring, mee input te geven aan de prioritair te controleren fenomenen, sectoren en ondernemingen. Betrokkenheid van onderuit is uitermate belangrijk met het oog op blijvende ondersteuning van deze benadering;
- Het kan hierbij nuttig zijn om te kijken naar andere domeinen, maar zeker ook vergelijkingen te trekken met gelijkaardige domeinen in het buitenland, daar deze een versterkende rol kunnen spelen met het oog op de aanvaarding m.b.t. de keuze voor de verdeling van de gebruikte programma's, de gehanteerde data en indicatoren;
- De keuze van sectoren en fenomenen moet regelmatig aan evaluatie en mogelijke herziening onderworpen worden op basis van wetenschappelijke analyses, waarbij de focus niet noodzakelijkerwijze bij dezelfde antecedenten dient te liggen en voldoende flexibel moet zijn zodat er kan worden ingespeeld op nieuwe fenomenen. Vanuit dit opzicht is een MANCP dat een periode van 5 jaar overspant, zeer lang;
- Het is tevens aangeraden dat bij het bepalen van de prioriteiten, de voorgestelde fenomenen en sectoren (NACE-codes) voldoende gedetailleerd zijn;
- Belangrijk is om erover te waken dat er niet uitsluitend gefocust wordt op bepaalde sectoren en fenomenen maar dat er ook voldoende tijd overblijft om klassieke steekproefcontroles uit te voeren of voor algemene controles naar het eigen oordeel van de inspecteur over alle sectoren heen, zodat

de perceptie ontstaat dat elke onderneming op elk ogenblik kan gecontroleerd worden (pakkansperceptie). Ten allen tijde moet worden vermeden dat de opvatting bestaat of ontstaat dat slechts een eerder beperkt aantal ondernemingen - niet in het minst in een aantal sectoren - wordt gecontroleerd en dat daardoor de pakkans relatief laag wordt ingeschat;

-Vanuit deze visie, is het wetenschappelijk comité van oordeel dat de aanpak van een thematisch handhavingsprogramma een meer prominente rol in het model verdient;

- Inspectiediensten moeten erover kunnen waken dat ze voldoende tijd overhouden voor proactieve controles waarbij aandacht wordt besteed aan die sectoren en fenomenen waarvan zij van oordeel zijn dat een controle zich opdringt. Het is belangrijk dat de inspectiediensten de vrijheid behouden om vanuit hun eigen ervaring de doelstellingen te bepalen en te vermijden dat te veel tijd wordt ingenomen door allerlei reactieve controles opgelegd vanuit andere actoren. Indien deze mogelijkheid nog moeilijk realiseerbaar is, dringt zich een uitbreiding op van de aan de inspectiediensten ter beschikking gestelde middelen;

- Het wetenschappelijk comité is tevens van oordeel dat het een interessante denkpiste kan zijn om een wetenschappelijke analyse uit te voeren van de uitgevoerde controles waarbij wordt nagegaan in welke mate controles mogelijkerwijze doelgerichter en efficiënter kunnen verlopen: bv. op welke tijdstippen zijn controles verkieselijk, binnen welke tijdsspanne is een hernieuwde controle aan te raden, wat is de succesratio van de uitgevoerde controles, wie kan het beste op basis van zijn of haar expertise waar worden ingezet, met wie wordt het best samengewerkt...

Samenvattend is het wetenschappelijk comité van oordeel dat het MANCP een nuttige rol kan spelen bij het optimaliseren van de controleactiviteiten van de inspecteurs. Het comité is tevens van oordeel dat de aangehaalde aandachtspunten de ondersteuning voor deze aanpak kunnen versterken.